

İçme Suyu ve Pissu Akım Formülleri

1. KENTLERİN GELECEKTEKİ NÜFUSLARININ HESABI

Nüfus projeksiyonu için birçok metod varsa da ülkemizde genellikle,

$$P = \left[\sqrt[3]{\frac{N_y}{N_e}} - 1 \right] \times 100$$

formülü ile nüfus çoğalma emsali bulunur. Bu formüldeki,

P = Çoğalma emsali,

N_y = Kentin son nüfus sayısı,

N_e = Kentin daha önceki nüfus sayısı sonuçlarından her biri

a = N_y ve N_e sayımları arasındaki yıl sayısı

$$N_n = N_y \left(1 + \frac{P}{100} \right)^n$$

N_n = n yıl sonraki nüfus

2. İÇMESU İHTİYAÇLARININ TESPİTİ

2.1. İnsan Su İhtiyaçları

Nüfuslara bağlı olarak su ihtiyaçları aşağıda verilmiştir.

N (kişi)	Birim Debi (lt/gün kişi)	Debi (lt/sn)
3000	60	2
5000	70	4
10000	80	9
30000	100	35
50000	120	69
100000	170	197
200000	200	463

(Ara değerler enterpolasyon ile bulunmalıdır.)

2.2. Özel Su İhtiyaçları

- Beher büyükbaş hayvan için 50 lt/gün
- Beher küçükbaş hayvan için 15 lt/gün
- Kışlarda asker başına 50-150 lt/gün
- Hastanelerde hasta başına 250-600 lt/gün
- Otellerde yatak başına 100-250 lt/gün
- Genel yüzme havuzlarının 1 m²'si için 500 lt/gün
- Mezbahalarda kesilen büyükbaş hayvan başına 300-400 lt/gün
- Mezbahalarda kesilen küçükbaş hayvan başına 150-300 lt/gün
- İstasyonlarda bir lokomotif için 600-2200 litre
- Hamamlarda bir banyo için 300-350 litre
- Çamaşırhanelerde 1 kg kuru çamaşır için 40-180 litre
- Tabakhanelerde beher büyük deri için 1000-3000 litre
- Ayrıca niteliklerine göre değişik üretim yapan kurumların su ihtiyaçları belirlenmelidir.

3. İÇMESUYU TESİSLERİ PROJELENDİRMESİNDE DİKKATE ALINACAK BAZI ÖZELLİKLER:

- Gelecekteki (30 yıl sonraki, su ihtiyacının karşılanacağı su kaynaklarının verimleri asgari mevsimlerde saptanmış olmalı ve su kalitesinin standartlara uygunluğu araştırılmalıdır. Kaynak civarında çevre kirlenmesine karşı önlem alınmalıdır.
- Borularda yük kayıplarının hesabı için formüller
Q = 0.2786, C.D.^{2.63}. J^{0.54} (VWilliams-Hazen)
Q = Debi (m³/sn), D = Boru Çapı (m)
J = Sürtünme Yük Kaybı.
C = Malzeme cinsine göre sürtünme katsayısı

Boru Cinsi	C
Çelik	118
PVC	150
Font	95

Asbestli Çimentolu Basıncılı (A.Ç.B) borularda yük kaybı için
Q = 39.381 x D^{2.65} x J^{0.54} (Ludini)

$$H = J.L, V = \frac{Q}{A} h = k \frac{v^2}{2g}$$

A = Alan (m²)

h = Kayıp (m)

V = Hız (m/s)

g = Yerçekimi ivmesi (m/sn²)

H = Toplam Yük Kaybı (m)

J = Yük kaybı (m/m)

L = Boru Uzunluğu (m)

4. KANALİZASYON TESİSLERİ PROJELENDİRMESİNDE BAZI ÖZELLİKLER

- Pissu ve yağmur sularının toplanacağı kanalizasyon sisteminde kanalizasyon şebekesi birleşik veya ayrıık sistemde yapılabilir.

Mecralara girecek yağmur suyu miktarı

$$Q = I \times F \times \emptyset$$

F = Mecranın yağmur suyu havzası (ha)

∅ = Debi (lt/sn)

I = Yağmur Şiddeti (lt/sn/ha)

- Pissu Debisi Hesabı

Yerleşim bölgesinin günlük içmesuyu ihtiyacının 12 saatte tükettildiği kabul edilir Mecraların pissu debileri, ya atan veya boru uzunluklarına bağlı olarak saptanır.

- Kanalizasyon boru çaplarının tayini.

$$W = \frac{100\sqrt{R}}{b + \sqrt{R}} \times \sqrt{J\sqrt{R}}(\text{Kutte})$$

ve Debi için Q = A x V

Beton borularda b = 0.35"²tir.

R = Hidrolik yarıçap.

J = Mecra eğimidir.

Yağmursuyu mecralarında tam dolu ve pissu mecralarında yarı dolu akış kabul edilir.

- Kanalizasyon Mecralarında Meyiller Asgari meyil, hızın V = 0.50 m/sn'den ve pissu derinliğinin 2 cm'den aşağı düşmemesi prensibine göre saptanır. Bu şartların oluşmadığı başlangıç mecralarında yıkama tesisleri yapılmalıdır. Mecra meyilleri aşağıda gösterilmiştir.

Mecra Çapı (cm)	Normal Meyil	En az	Ençok
∅ 15	1 : 50	1 : 100	1 : 7
∅ 20 ∅ 30	1 : 50 - 1 : 150	1 : 300	1 : 7
∅ 35 ∅ 60	1 : 100 - 1 : 200	1 : 500	1 : 15
∅ 65 ∅ 100	1 : 200 - 1 : 500	1 : 1000	1 : 50
∅ 100 ∅ 200	1 : 300 - 1 : 750	1 : 3000	1 : 75

İçme ve Kullanma Suyuna Ait Dünya Sağlık Örgütü (WHO) Sağlık Bakanlığı ve TS Değerleri

Parametreler	WHO	TS 266	Sağlık Bakanlığı insani Tüketim Amaçlı Sular Yönetmelik Değerleri
Renk (Pt-Co Birimi)	15	20	Yok
Bulanıklık (NTU Birimi)	5	5	1.0
Koku	Yok	Yok	Yok
Tat		Normal	Normal
Bakiye Klor (mg/l)	5		Uç noktada 0,5
pH	6.5 - 8.5	$6.5 \leq \text{pH} \leq 9.5$	≥ 6.5 ve ≤ 9.5
iletkenlik (20 °C, mg/l)		2500	2500
TÇM (180 °C, mg/l)	1000		
Amonyum (mg/l)		0.5	0.5
Nitrit (mg/l)		0.5	0.5
Nitrat (mg/l)	50	50	50
Sodyum (mg/l)	200	200	200
Klorür (mg/l)	250	250	250
Sülfat (mg/l)	250	250	250
Florür (mg/l)	1.50	1.50	1.50
Baryum (mg/l)	0.7		
Oksitlenebilirlik (mg/LO ₂)			5.0
Kadmiyum (pg/l)	3	5.0	5.0
Siyanür (pg/l)		50	50
Nikel (pg/l)		20	20
Toplam Krom (pg/l)	50	50	50
Bakır (mg/l)	2	2	2.0
Bor (mg/l)		1.0	1.0
Alüminyum (pg/l)	200	200	200
Demir (pg/l)		200	200
Mangan (pg/l)	500	50	50
Escherichia Coli E. Coli (100 m.)		0	0
Enterobakter (100 ml.)		0	0
Koliform Bakteri (100 m.)	0	0	0